

**ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE
„ACAD. ANDREI RĂDULESCU”
DEPARTAMENTUL DE DREPT PUBLIC
„VINTILĂ DONGOROZ”**

OCROTIREA PENALĂ A RELATIILOR DE FAMILIE

**DR. IFRIM ION,
Cercetător științific Gr. III**

**Universul Juridic
București
-2012-**

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2012, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IFRIM, ION

Ocrotirea penală a relațiilor de familie / Ion Ifrim. –
București : Universul Juridic, 2012
ISBN 978-973-127-907-7

343(498)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

Cuvânt înainte

Autorul lucrării și-a propus inițial un obiectiv modest și anume acela de a face cunoscute mijloacele și metodele cu caracter penal de ocrotire a familiei, adică prin incriminarea unor fapte care aduc atingere instituției familiei și prin arătarea sancțiunilor prevăzute de lege pentru asemenea fapte.

„*Furat*” de frumusețea și importanța temei autorul și-a depășit cu mult acest obiectiv. El și-a extins explicațiile, recurgând la exemple din viață și din practica judiciară pentru a demonstra rolul uriaș al familiei în viața individului și mai ales pentru creșterea și educarea copilului într-un spirit sănătos, bazat pe morala creștină și pe regulile de conviețuire socială existente în momentul de față.

În felul acesta, cartea a depășit tehnicismul inevitabil unor asemenea lucrări devenind un îndreptar temeinic documentat și exprimat, într-un mod cât mai accesibil publicului larg, susceptibil să orienteze pe tinerii care se pregătesc să întemeieze o familie și să crească în condiții normale pe copiii lor.

De aceea cartea va fi parcursă cu interes nu numai de specialiști dar și de marea masă a cetățenilor dornici să se instruiască și să prețuiască la justa ei valoare *familia* și tot ceea ce formează conținutul moral și juridic al acesteia.

Profesor universitar dr. George Antoniu,

Director științific onorific al Institutului de Cercetări Juridice
„Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române

Abrevieri

alin.	= alineat
alin.fin.	= alineat final
art.	= articol
c.	= contra
cap.	= capitol
C. Ap.	= Curte de Apel
CD	= Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem
CEDO	= Curtea Europeană a Drepturilor Omului
C. fam.	= Codul familiei
cit.	= citată de
C. civ.	= Cod civil
Comisia	= Comisia Europeană a Drepturilor Omului
C. pen.	= Cod penal
C. pr. pen.	= Cod procedură penală
CSJ	= Curtea Supremă de Justiție
dec.	= decizie
dec. pen.	= decizie penală
d. î.	= decizie de îndrumare
Ed.	= Editura
ed.	= ediția
H.G.	= Hotărâre de Guvern
hot.	= hotărâre
ÎCCJ	= Înalta Curte de Casație și Justiție
J.	= judecătorie
JN	= Justiția Nouă (revista)
lit.	= litera
LP	= Legalitatea Populară (revista)
M. Of.	= Monitorul Oficial
NCC	= noul Cod civil

NCP	= noul Cod penal
NCPP	= noul Cod procesual penal
nr.	= numărul
O.U.G.	= Ordonanța de Urgență a Guvernului
op. cit.	= opera citată
p.	= pagina
par.	= paragraf
pen.	= penală
PL	= Pro Lege
RRD	= Revista Română de Drept
RDP	= Revista de Drept Penal
RRDPI	= Revista Română de Dreptul Proprietății Intelectuale
s.	= secție
SCJ	= Studii și Cercetări Juridice (revista)
SDR	= Studii de Drept Românesc (revista)
sent.	= sentință
s.p.	= secția penală
ș.a.	= și altele/alții
TMB	= Tribunalul Municipiului București
T. jud.	= Tribunalul județean
T.p.r.	= Tribunalul popular al raionului
T. reg.	= Tribunalul regional
TS	= Tribunalul Suprem
vol.	= volum
vs.	= versus

CAPITOLUL I

IMPORTANȚA OCROTIRII PENALE A VIETȚII DE FAMILIE

A. Conceptul de familie

Una dintre cele mai importante și mai interesante probleme în legătură cu ocrotirea familiei este felul în care s-a definit *conceptul de familie*¹.

După unii autori *noțiunea de familie* semnifică „un grup de persoane unite prin căsătorie², prin filiație sau care descind dintr-un autor comun”³. Alți autori⁴ consideră că familia este

¹ Termenul „*familie*” provine din latinescul *familia* (*ae*), care semnifică totalitatea membrilor unei ginți, deci alt înțeles decât cel actual. V. Dongoroz, *Explicații teoretice ale codului penal român*, vol. IV, Ed. Academiei Române, București, 1972, pp. 549-550; A. Ionașcu, *Familia* (Titlul I), de A. Ionașcu, M. Mureșan, M.N. Costin, V. Ursa, *Familia și rolul ei în societatea socialistă în lumina legislației RSR*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975, p. 8; D. Cosma, *Raporturile de familie și regimul legal al folosirii locuințelor*, în LP nr. 9/1958, p. 27; D. Pavel, *Infracțiunii contra familiei, Comentariu* (Capitolul I), în *Codul penal al RSR. Comentat și adnotat. Partea specială*, vol. II, de T. Vasiliu (conducător și coordonator al volumului) și colab., Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 363.

² Scopul urmărit prin încheierea căsătoriei este acela de a întemeia o familie trainică și sănătoasă, bazată pe dragoste și pe comuniunea spirituală dintre membrii ei, de a avea și a crește copii. I. Comănescu, I. Mișuță, R. Petrescu, *Ocrotirea familiei în dreptul socialist român*. Ed. Politică, București, 1989, p. 9.

³ A. Ionașcu, *Familia* (Titlul I), de A. Ionașcu, M. Mureșan, M.N. Costin, V. Ursa, *Familia și rolul ei în societatea socialistă în lumina legislației RSR*, op. cit., p. 5.

⁴ Al. Boroi, *Infracțiuni contra unor relații de conviețuire socială*, Ed. All, București, 1998, p. 12.

acea comunitate socială care ia naștere din căsătorie, rudenie, înfiere și din alte raporturi juridice asimilate acestor categorii.

Există și autori pentru care *familia* ar reprezenta atât o realitate *biologică*¹ deoarece se naște ca urmare a uniunii dintre bărbat și femeie în vederea procesului procreației, cât și una *socială*², în sensul creării unei comuniuni de viață dintre soți, dintre părinți și copii și dintre rude.

De asemenea, familia ar reprezenta și o realitate *juridică* prin reglementarea acestei instituții de către normele de drept dintr-o societate determinantă³.

S-a exprimat de unii autori⁴ și părerea după care familia ar fi o formă istorică de organizare a vieții în comun, care are la bază uniunea dintre bărbat și femeie și rudele acestora.

După alți autori⁵, familia ar fi principala formă de organizare a vieții în comun a oamenilor legați prin căsătorie sau rudenie.

În lucrările unor autori⁶ familia este definită ca o realitate juridică generată de reglementările legale privitoare la familie.

Sintetizând aceste opinii, se poate susține că, *prin familie* înțelegem un grup, o formă de organizare și de viață a unor

¹ P. Dugan, în M. Basarab, V. Pașca (coord.) și colab., *Codul penal comentat*, vol. II, *Partea specială*, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 893.

² I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de dreptul familiei*, ed. a VIII-a revăzută și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2006, p. 11.

³ I. Comănescu, I. Mihuță, R. Petrescu, *Ocotirea familiei în dreptul socialist român*. Ed. Politică, București, 1989, p. 9; A. Ionașcu, *Familia* (Titlul I), de A. Ionașcu, M. Mureșan, M.N. Costin, V. Ursa, *Familia și rolul ei în societatea socialistă în lumina legislației RSR*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975, p. 5.

⁴ G. Tomșa, G. Grigore, C. Pârlea, D. Șerban, *Dicționar de dreptul familiei*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 86; D. Lupașcu, C.M. Crăciunescu, *Dreptul familiei, Conform noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 29.

⁵ T.R. Popescu, *Dreptul familiei. Tratat*. vol. I, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1965, p. 17.

⁶ I. Albu, *Dreptul familiei*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1975, p. 7.

oameni legați prin căsătorie ori rudenie, între care există relații de ajutorare morală și materială reciprocă și care își desfășoară viața conformându-se legii și cerințelor care izvorăsc din regulile de conviețuire socială.

Deoarece între membrii familiei se stabilesc pe parcursul conviețuirii lor numeroase și felurite raporturi naturale, aceste raporturi vor constitui obiectul reglementării în cadrul a diferite ramuri de drept (de pildă, de drept civil, de dreptul muncii, de drept administrativ, de drept penal etc.) iar alte raporturi vor avea un caracter moral în măsura în care nu sunt reglementate de nicio normă de drept.

În felul acesta, în sfera noțiunii de „*familie*” ca obiect de ocrotire juridică, vor trebui cuprinse acele relații sociale care se nasc în legătură cu activitatea oamenilor care au calitatea de soți, părinți și copil, sau care rezultă din înfiere, din tutelă sau din alte legături asimilate sau chiar dintr-o simplă situație de fapt¹ care au o anumită continuitate și este condiționată de îndeplinirea anumitor cerințe.

Așa cum se observă conceptul de familie poate fi folosit în sens restrâns, sau într-un înțeles mai larg.

În sens restrâns², familia se reduce la soți și la copiii lor minori, este înțelesul în care această noțiune este folosită, de regulă în Codul civil și în literatura juridică de specialitate³.

¹ Dacă, în principiu, ocrotirea minorului trebuie să se facă de către tatăl și mama sa (sau de către tatăl sau mama sa), aceasta nu înseamnă că, în cursul timpului și în anumite împrejurări, ocrotirea minorului de pildă, nu se va putea face, pe anumite laturi ale ocrotirii, și de către o altă persoană; E.A. Barasch, I. Nestor, S. Zilberstein, *Ocrotirea părintească, (Drepturile și îndatoririle părinților față de copiii minori)*, Ed. Științifică, București, 1960, p. 15.

² *Ibidem*, op. cit., p. 5.

³ O. Calmuschi, *Încheierea căsătoriei* (Cap. I) de I.P. Filipescu, P. Anca, O. Calmuschi, M.I. Eremia, *Încheierea căsătoriei și efectele ei*, Ed. Academiei Române, București, 1981, p. 11.

În sens larg, din familie fac parte soții, precum și persoanele care descind unele din altele sau dintr-un autor comun, între care există o legătură de sânge¹.

Într-o altă opinie², familia în sens larg, ar cuprinde toate persoanele care descind una din alta sau dintr-un autor comun, între care există o comunitate de sânge, precum și pe soții acestora.

După alți autori, din familie, în sens larg, ar face parte părinții, soții, părinții și copiii, bunicii și nepoții, toți ceilalți ascendenți și descendenți, frații și surorile precum și alte rude colaterale până la al patrulea grad inclusiv, la care se adaugă, cu efecte juridice limitate, cei între care s-au creat prin căsătorie legături de afinitate, între fiecare soț și rudele celuilalt³.

Într-o altă viziune, familia, în sens larg, ar reprezenta forma socială care având la bază căsătoria, asigură atât realizarea perpetuării speciei cât și educarea copiilor.

Familia a constituit din cele mai vechi timpuri celula de bază a dezvoltării societății, un factor permanent al acesteia. S-a spus pe drept cuvânt că viața de familie a constituit și constituie o parte componentă a societății⁴.

Așa cum se subliniază în literatura de specialitate, familia nu poate fi redusă numai la cadrul biologic al nașterii copiilor, ci trebuie concepută într-un sens mai larg constituind cel mai

¹ I. Comănescu, I. Mihuță, R. Petrescu, *Ocrotirea familiei în dreptul socialist român*, Ed. Politică, București, 1989, p. 10.

² A. Ionașcu, *Familia* (Titlul I), de A. Ionașcu, M. Mureșan, M.N. Costin, V. Ursa, *Familia și rolul ei în societatea socialistă în lumina legislației RSR*, op. cit., p. 5.

³ I. Comănescu, I. Mihuță, R. Petrescu, *Ocrotirea familiei în dreptul socialist român*, Ed. Politică, București, 1989, p. 10.

⁴ C. Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole*, vol. I. *Drepturi și libertăți*, Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 627; I. Comănescu, I. Mihuță, R. Petrescu, *Ocrotirea familiei în dreptul socialist român*, op. cit., p. 9.

adecvat mediu care asigură dezvoltarea multilaterală și sănătoasă a copiilor, educarea și pregătirea lor fizică și intelectuală pentru a fi de folos societății, lui însuși și întregii familii.

Numai în cadrul familiei se poate exercita o supraveghere atentă și permanentă a copilului, părinții, precum și ceilalți membri ai familiei, putând să intervină imediat ce se produce o manifestare negativă, spre a lua măsuri de îndreptare. Grijă pentru educarea copiilor constituie o manifestare firească a sentimentelor de dragoste părintească, de preocupare pentru soarta copiilor și pentru devenirea lor ca membri utili societății. Viața de familie, relațiile strânse dintre membrii ei și exemplul pe care aceștia îl dau, exercită o influență considerabilă în formarea și dezvoltarea copiilor¹.

Doctrina juridică² arată că familia îndeplinește următoarele funcții: funcția de reproducere a populației și perpetuare a speciei; funcția economică, deoarece își găsește justificarea în existența comunității de bunuri precum și în ajutorul acordat membrilor aflați în nevoie; funcția educativă, care are ca scop formarea unui om cu o dezvoltare multilaterală și armonioasă. Astfel, părinții sunt datori să crească copilul îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, de educarea, învățătura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu însușirile lui, spre a-l face folositor colectivității. De asemenea, părinții au dreptul de a asigura, potrivit propriilor lor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

Ca atare, viața de familie reprezintă elementul natural și fundamental al unei dezvoltări adecvate copiilor, acest obiectiv fiind urmărit și de regulile de ocrotire socială, de obiceiuri, tradiții etc., cât și de regulile juridice adoptate de societate³.

¹ *Ibidem*, op. cit., p. 12.

² I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de dreptul familiei*, ed. a VIII-a revizuită și completată, Ed. Universul Juridic, 2006, p. 12.

³ V. Dongoroz, *Drept penal* (reeditarea ediției din 1939), București, 2000, p. 8 și pp. 32-36; D. Mazilu, *Drepturile omului*, Ed. Lumina Lex,